

2. Forholdet mellem EU og medlemslandene

Lissabon-traktaten ændrer ikke på det nugældende princip, hvorefter EU hviler på »tildelte kompetencer«, dvs. at EU kun har de beføjelser, som medlemslandene har tildelt Unionen.

EU har fra samarbejdets start til i dag undergået en udvikling, hvor EU kan beskæftige sig med flere og flere emner. Denne udvikling førte til, at man som et centralt punkt i Nice-erklæring i 2001 om Unionens fremtid ønskede en bedre og klarere definition af kompetencefordelingen mellem medlemslandene og EU, som skulle tage hensyn til nærhedsprincippet. Dette er baggrunden for, at Lissabon-traktaten tydeliggør og uddyber det grundlæggende princip om tildelte kompetencer. Det fastslås således, at EU kun kan handle inden for rammerne af de beføjelser, som medlemslandene har tildelt EU i traktaterne. Samtidig fastslås det – som noget nyt – eksplicit, at de beføjelser, som ikke er tildelt EU, forbliver hos medlemslandene, se TEU art. 3b (art. 5).

Lissabon-traktaten indfører desuden en oversigt over, hvor EU har kompetence, og hvor EU og medlemslandene deler kompetence.

Lissabon-traktaten klargør også forholdet mellem EU og medlemslandene på andre måder. Lissabon-traktaten indeholder således en beskrivelse af forholdet mellem EU og medlemslandene i TEU art. 3a (art. 4). Den nuværende EU-traktat fastslår i artikel 6 (art. 6), at EU respekterer medlemslandenes nationale identitet. Lissabon-traktaten fremhæver mere udførligt, at EU skal respektere medlemslandenes nationale identitet, herunder bl.a. deres grundlæggende politiske og forfatningsmæssige strukturer og centrale statslige funktioner som for eksempel opretholdelse af lov og orden samt beskyttelse af den nationale sikkerhed. Endelig fastslås det, at den nationale sikkerhed er det enkelte medlemslands ansvar.

Regeringskonferencen bekræfter endvidere i en erklæring, at Den Europæiske Unions status som juridisk person ikke på nogen måde giver Unionen beføjelser til at lovgive eller handle ud over de beføjelser, som medlemslandene har tildelt Unionen i traktaterne.

Lissabon-traktaten indfører en specifik bestemmelse om ethvert medlemslands adgang til at udtræde af Unionen.

Forholdet mellem EU og medlemslandene

- Der indføres kompetencekategorier, som beskriver grænserne for EU's og medlemslandenes kompetencer, herunder at kompetence kan føres tilbage til medlemslandene.
- Det fremhæves, at EU respekterer medlemslandenes lighed overfor traktaterne.
- Det fremhæves, at EU respekterer medlemslandenes nationale identitet, som den kommer til udtryk i deres grundlæggende politiske og forfatningsmæssige strukturer, herunder regionalt og lokalt selvstyre.
- Det fremhæves, at EU respekterer medlemslandenes centrale statslige funktioner, herunder sikring af statens territoriale integritet, opretholdelse af lov og orden samt beskyttelse af den nationale sikkerhed.
- Ethvert medlemsland kan beslutte at udtræde af Unionen.

2.1 Kompetencedelingen mellem EU og medlemslandene

Spørgsmålet om kompetencedelingen mellem EU og medlemslandene står centralt i Lissabon-traktaten. Som nævnt ovenfor tydeliggør Lissabon-traktaten, at EU er et samarbejde mellem stater, som tildeler EU kompetence. Kompetence-tildelingsprincippet fremhæves i TEU art. 3b (art. 5) om EU's grundlæggende principper, hvor princippet uddybes.

Kompetencetildelingsprincippet

- EU har kun de beføjelser, som medlemslandene har tildelt EU.
- Beføjelser, der ikke er tildelt EU i traktaterne, forbliver hos medlemslandene.

Grænserne for EU's kompetencer og arbejdsdelingen i forhold til medlemslandene tydeliggøres med Lissabon-traktaten, der understreger de forskellige EU kompetencekategorier. Opdelingen har først og fremmest til formål at skabe overblik og klarhed over kompetencedelingen mellem EU og medlemslandene. Den præcise grænse for EU's kompetence på de enkelte politikområder fremgår af de enkelte retsgrundlag i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde.